

## POSTANOWIENIE

Dnia 27 września 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Elżbieta Karska (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Marek Dobrowolski

SSN Mirosław Sadowski

w sprawie ze skargi L. J.

na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki  
w postępowaniu przed Sądem Najwyższym w sprawie o sygn. II CSKP 1974/22,  
z udziałem Skarbu Państwa - Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego  
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw  
Publicznych w dniu 27 września 2023 r.,

**oddala skargę.**

## UZASADNIENIE

Skargą na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki L. J. (dalej także: „Skarżąca”), zastępowana przez profesjonalnego pełnomocnika, wniosła o stwierdzenie, że w postępowaniu przed Sądem Najwyższym w sprawie II CSKP 1974/22, nastąpiła przewlekłość postępowania (pkt 1), przyznanie od Skarbu Państwa na rzecz Skarżącej kwoty 10 000 zł tytułem odszkodowania za przewlekłość postępowania (pkt 2), zasądzenie na rzecz Skarżącej kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu skargowym według norm przepisanych (pkt 3).

W odpowiedzi na skargę na przewlekłość postępowania Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego wniósł o jej odrzucenie, względnie oddalenie w całości.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga nie zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z treścią art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (tekst jedn. Dz.U. 2018, poz. 75 z późn. zm., dalej: „ustawa o skardze na przewlekłość postępowania”) – strona może wnieść skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie zmierzające do wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie trwa dłużej niż to konieczne dla wyjaśnienia istotnych okoliczności faktycznych i prawnych albo dłużej niż to konieczne do załatwienia sprawy egzekucyjnej lub innej dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego (przewlekłość postępowania). Równocześnie stosownie do art. 2 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania dla stwierdzenia, czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, należy w szczególności ocenić terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez sąd w celu wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie albo czynności podjętych przez prokuratora prowadzącego lub nadzorującego postępowanie przygotowawcze w celu zakończenia postępowania przygotowawczego lub czynności podjętych przez sąd lub komornika sądowego w celu przeprowadzenia i zakończenia sprawy egzekucyjnej albo innej sprawy dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego. Dokonując tej oceny, uwzględnia się łączny dotychczasowy czas postępowania od jego wszczęcia do chwili rozpoznania skargi, niezależnie od tego, na jakim etapie skarga została wniesiona, a także charakter sprawy, stopień faktycznej i prawnej jej zawichości, znaczenie dla strony, która wniosła skargę, rozstrzygniętych w niej zagadnień oraz zachowanie się stron, a w szczególności strony, która zarzuciła przewlekłość postępowania.

Przewlekłość postępowania może nastąpić zarówno wtedy, gdy sąd nie podejmuje żadnych czynności, jak i wtedy, gdy je podejmuje, ale są one nieprawidłowe i w ich następstwie dochodzi do zwłoki w rozpatrzeniu sprawy (postanowienie Sądu Najwyższego z 24 lutego 2016 r., III SPP 53/15).

Wskazanie przez stronę okoliczności uzasadniających skargę na przewlekłość postępowania nie może polegać na zakwestionowaniu ogólnego czasu trwania postępowania, lecz powinno wskazywać na określone czynności procesowe, których sąd nie podjął lub podjął z nieuzasadnioną zwłoką bądź też dokonał ich wadliwie (postanowienie Sądu Najwyższego z 10 czerwca 2020 r., I NSP 49/20).

Ustawa nie określa wprost, jaki okres oczekiwania na rozpoznanie sprawy należy uznać za nieuzasadnioną zwłokę. W dotychczasowym orzecznictwie Sądu Najwyższego dominuje pogląd, że naruszeniem prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki jest m.in. wielomiesięczna bezczynność sądu polegająca na niewyznaczeniu rozprawy, trwająca co najmniej 12 miesięcy (patrz: postanowienia Sądu Najwyższego: z 12 maja 2005 r., III SPP 96/05; z 16 marca 2006 r., III SPP 10/06; z 21 marca 2006 r., III SPP 13/06; z 18 maja 2016 r., III SPP 53/16; z 14 marca 2007 r., III SPP 3/07; z 22 stycznia 2019 r., I NSP 68/18; z 22 stycznia 2019 r., I NSP 71/18; z 16 maja 2019 r., I NSP 28/19; z 21 maja 2019 r., I NSP 21/19; z 14 czerwca 2019 r., I NSP 37/19; z 5 kwietnia 2022 r., I NSP 66/22; z 7 lipca 2022 r., I NSP 204/22; z 23 listopada 2022 r., I NSP 312/22; z 18 stycznia 2023 r., I NSP 373//22), jakkolwiek w części orzeczeń wskazuje się, że także krótsza, np. ośmiomiesięczna bezczynność sądu, naruszyć może prawo strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (patrz: postanowienia Sądu Najwyższego: z 8 maja 2013 r., III SPP 51/13; z 17 grudnia 2013 r., III SPP 242/13; z 27 marca 2019 r., I NSP 88/18). Podobnie przyjmował Naczelny Sąd Administracyjny (zob. postanowienia Naczelnego Sądu Administracyjnego: z 7 lipca 2006 r., I OPP 64/06; z 24 kwietnia 2008 r., I OPP 16/08; z 4 czerwca 2008 r., I OPP 20/08; z 24 lipca 2008 r., I OPP 23/08 oraz z 21 kwietnia 2010 r., II OPP 10/10). Ten utrwalony standard orzecniczy wyznacza swoiste domniemanie co do zaistnienia przewlekłości postępowania lub braku tejże. Jednakże powinien być on stosowany przy uwzględnieniu wszystkich okoliczności, o których mowa w art. 2 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość i w szczególnych przypadkach domniemanie to może być wzruszone (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z 11 lipca 2019 r., I NSP 48/19; z 18 stycznia 2023 r., I NSP 373//22).

W powołanym orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że znamiona przewlekłości przypisuje się z reguły dopiero kilkunastomiesięcznej lub dłuższej beczynności sądu drugiej instancji w wyznaczeniu terminu rozprawy odwoławczej. Kilkumiesięczny okres oczekiwania na wyznaczenie terminu rozprawy apelacyjnej mieści się w pojęciu rozsądnego terminu, w którym sprawa może oczekiwać na jej rozpoznanie. Jedynie wyjątkowo krótsze okresy beczynności mogą uzasadniać stwierdzenie przewlekłości postępowania (postanowienie Sądu Najwyższego: z 22 lipca 2014 r., III SPP 123/14; z 18 stycznia 2023 r., I NSP 373//22).

Zgodnie z art. 45 ust. 1 Konstytucji RP, każdy ma prawo do sprawiedliwego i jawnego rozpatrzenia sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki przez właściwy, niezależny, bezstronny i niezawisły sąd. Z art. 6 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności sporządzonej w Rzymie z dnia 4 listopada 1950 r. wynika obowiązek takiego zorganizowania systemu jurysdykcyjnego, aby właściwe sądy mogły podołać rozstrzyganiu spraw sądowych w rozsądnych terminach. Także art. 6 § 1 k.p.c., nakłada na sąd powinność przeciwdziałania przewlekaniu postępowania. Z mocy art. 391 § 1 k.p.c. te procesowe dyrektywy mają odpowiednie zastosowanie do postępowania przed sądem drugiej instancji.

W tym zakresie nie wyłączają bezprawności zachowania sądu okoliczności złej organizacji pracy, zwiększenie się wpływu spraw do sądu, czy niewystarczająca obsada wydziału (postanowienia Sądu Najwyższego: z 16 marca 2006 r., III SPP 10/06, OSNP 2007, nr 7-8, poz. 120; z 21 marca 2006 r., III SPP 13/06, OSNP 2007, nr 7-8, poz. 121). Oczywiście, nie jest to równoznaczne z tym, że brak bezzwłocznego wyznaczenia rozprawy zawsze prowadzi będzie do odpowiedzialności deliktowej organu.

Sąd Najwyższy podziela przytoczone wyżej poglądy i w zaistniałych okolicznościach nie dostrzega przewlekłości postępowania w sprawie II CSKP 1974/22 Sądu Najwyższego. Co prawda, akta sprawy wraz ze skargą kasacyjną wpłynęły do Sądu Najwyższego w dniu 9 września 2020 r., ale już pismem z dnia 18 września 2020 r. Sąd Najwyższy zwrócił skargę kasacyjną pozwanego Przedsiębiorstwa Państwowego „P.” w W. w związku z zakwestionowaniem umocowania pełnomocników do działania w imieniu

pozwanego przed sądem II instancji. Sąd Okręgowy w Warszawie pismem z dnia 24 listopada 2020 r. ponownie przedstawił skargę kasacyjną po usunięciu braków. Postanowieniem z dnia 14 września 2021 r. Sąd Najwyższy na posiedzeniu niejawnym postanowił zwrócić skargę kasacyjną wraz aktami sprawy Sądowi Okręgowemu w Warszawie celem usunięcia dostrzeżonego braku w postaci niewskazania wartości przedmiotu zaskarżenia odrębnie w stosunku do każdego z powodów, niewskazania adresu powodów oraz numeru, pod którym skarżący figuruje w Krajowym Rejestrze Sądowym (art. 126 § 2 pkt 1 i 3 k.p.c.). Sąd Okręgowy w Warszawie po uzupełnieniu ww. braków ponownie przedstawił skargę kasacyjną w dniu 12 października 2021 r. Pismem z dnia 14 października 2021 r. Sąd Najwyższy ponownie zwrócił skargę kasacyjną strony pozwanej w związku ze stwierdzeniem, że w aktach nadesłanej sprawy brak jest dowodu doręczenia odpisów pisma pełnomocnika pozwanego stanowiącego uzupełnienie braków formalnych skargi kasacyjnej. Sąd Okręgowy w Warszawie, po uzupełnieniu tych braków ponownie przedstawił skargę kasacyjną w dniu 25 stycznia 2022 r. Zarządzeniem Prezesa Sądu Najwyższego kierującego pracą Izby Cywilnej z dnia 27 stycznia 2022 r. zarządzono rejestrację sprawy. Kolejnym zarządzeniem Prezesa Sądu Najwyższego kierującego pracą Izby Cywilnej z dnia 11 lutego 2022 r. sprawa została przydzielona SSN Karolowi Weitzowi. Zarządzeniem z dnia 5 września 2022 r. wyznaczono termin posiedzenia niejawnego na dzień 15 września 2022 r. Postanowieniem z dnia 15 września 2022 r. Sąd Najwyższy postanowił przyjąć skargę kasacyjną do rozpoznania. Następnie zarządzeniem Prezesa Sądu Najwyższego kierującego pracą Izby Cywilnej z dnia 16 września 2022 r. sprawa została przydzielona SSN Marcinowi Łochowskiemu. Zarządzeniem z dnia 14 czerwca 2023 r. zwrócono pełnomocnikowi Skarżącej pismo przygotowawcze z dnia 7 czerwca 2023 r.

W przedmiotowej sprawie należy mieć na uwadze przede wszystkim okoliczności faktyczne dotyczące niemożności nadania sprawie biegu z uwagi na liczne braki formalne skargi kasacyjnej strony pozwanej powodujące konieczność zwracania skargi kasacyjnej celem ich usunięcia. Dopiero po ich uzupełnieniu możliwe było skuteczne nadaniu sprawie biegu i wówczas Sąd Najwyższy wyznaczył termin posiedzenia niejawnego na dzień

15 września 2022 r. i w tym terminie odbyło się posiedzenie niejawne (tzw. przedsąd), na którym to posiedzeniu skarga kasacyjna została przyjęta do rozpoznania.

Zdaniem Sądu Najwyższego, w przedmiotowej sprawie nie doszło do przekroczenia przyjmowanego w orzecznictwie rocznego terminu bezczynności lub opieszałości, aby można było przypisać Sądowi nieuzasadnioną zwłokę lub bezczynność prowadzącą do stwierdzenia przewlekłości postępowania. Subiektywne przekonanie Skarżącej, nie uwzględniające okoliczności obiektywnych, nie może prowadzić do przypisania Sądowi bezczynności i w konsekwencji naruszenia prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, zwłaszcza, że Skarżąca kwestionuje jedynie ogólny czas trwania postępowania, a powinna wskazywać na określone czynności procesowe, których Sąd nie podjął lub podjął z nieuzasadnioną zwłoką, bądź też dokonał ich wadliwie.

Z tych względów, na mocy art. 12 ust. 1 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania, skarga podlega oddaleniu.

[SOP]

[ms]